СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ПОЛІТОЛОГІЯ

1. Загальна інформація про освітній компонент	
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
Інститут	Навчально-науковий інститут харчових технологій
Кафедра	Кафедра правознавства та соціально-гуманітарної освіти
Кредити ЄКТС/години	3 кредити ЄКТС / 90 год.
Мова викладання	Українською мовою
Інформація про викладача	Циганюк Микола Анатолійович, кандидат історичних наук, Сторінка кафедри: https://pdatu.edu.ua/pro-universytet/navchalno-naukovyy-instytut-kharchovykh-tekhnolohiy/kafedra-pravoznavstva-ta-sotsialno-humanitarnoyi-osvity.html https://pdatu.edu.ua/personal/tsyhaniuk-mykola-anatoliiovych.html?ml=1 Електронна пошта: tsyganyuk.m@gmail.com Номер телефону: +38(097) 681 87 48 Боднар Алла Миколаївна, кандидат історичних наук, доцент Електронна пошта: bodnar.alla@ukr.net Номер телефону: +38(097) 3904652 Нестеренко Валерій Анатолійович, кандидат історичних наук, доцент Електронна пошта: nesterenko66@ukr.net
2. Місце освітнього компонента в освітній програмі	
Статус освітнього компонента	Вибірковий компонент загальної підготовки університетського каталогу
Передумови для вивчення	Базовими передумовами є розуміння основних історичних процесів і суспільних явищ, усвідомлення прав та обов'язків громадянина, уміння аналізувати інформацію, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, формулювати й аргументувати власну думку. Набуті знання та навички створюють основу для розуміння політичних процесів, функціонування держави й політичних інститутів, а також усвідомленої участі в суспільному та політичному житті. Ефективність засвоєння змісту навчальної дисципліни «Політологія» значно підвищиться, якщо здобувач вищої освіти володіє базовими знаннями з «Правознавства», «Історії та культури України», «Філософія».
Політика освітнього компонента	**Умовою** успішного вивчення освітнього компонента «Політологія» є засвоєння теоретичного матеріалу з усіх тем, визначених робочою програмою, що сприяють формуванню відповідних програмних результатів навчання освітньої програми. **Академічна доброчесність.** Відповідно до принципів академічної доброчесності та нормативних документів ЗВО «ПДУ» щодо політики академічної доброчесності, очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями та міркуваннями. Здобувачі, відповідально відноситимуться щодо дотримання норм законодавства про авторське право, вказуватимуть посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей, уникатимуть фальсифікації або фабрикації інформації.

	Дотримуватимуться усіх зобов'язань відповідно до укладеної декларації про дотримання академічної доброчесності https://surl.li/ayoxkw. **Використання ШІ.** *Дозволені випадки використання ШІ.* Генерація ідей та мозковий штурм: пошук тем для досліджень, структурування планів робіт чи генерація гіпотез. Редагування та вдосконалення тексту: перевірка граматики, стилістики, виправлення помилок чи переклад матеріалів. Пошук додаткових джерел та фактчекінг: використання ШІ як допоміжного інструменту для пошуку матеріалів (із обов'язковою подальшою перевіркою фактів у першоджерелах). Аналіз та підготовка до занять: створення самостійних тестів для перевірки власних знань або пояснення складних концепцій. *Обмеження та заборони.* Повна автоматична генерація робіт: забороняється видавати згенерований ШІ текст, код чи аналітику за власні оригінальні розробки (есе, контрольні, реферати). Сліпе копіювання: викладач не приймає роботи із вигаданими джерелами, цитатами чи викривленими фактами, згенерованими ШІ. Використання під час підсумкового контролю: під час складання іспиту чи виконання модульних контрольних робіт використання інструментів ШІ суворо заборонено (якщо інше не передбачено завданням). **Визнання результатів попереднього навчання.** У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно Положення про порядок визнання результатів навчання, отриманих шляхом неформальної та/або інформальної освіти http://surl.li/fobze. Зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю). В неформальній освіті: - закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів (посилання на деякі онлайн-платформи додано у розділі інформаційного забезпечення), тематика яких відповідає змісту освітнього компоненту (окремій темі або змістовому модулю). В інформальній освіті: - наявність наукової публікації; - волонтерська діяльність. Перезарахування результатів навчання отриманих під час здобуття попередньої освіти здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у Закладі вищої освіти «Подільський державний університет» https://surl.li/esctnr. **Відвідування занять.** Об'овязковим є відвідування усіх видів занять. За об'єктивних причин (хвороба, карантин, індивідуальний графік, тощо) навчання може проходити в он-лайн форматі. Здобувачі обов'язково мають дотримуватись строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт що передбачені під час вивчення дисципліни.
3. Мета освітнього компонента	

Метою вивчення навчальної дисципліни «Політологія» є формування у здобувачів вищої освіти системи знань про закономірності функціонування політичної сфери суспільства, сутність політики, влади та держави, особливості політичних систем і режимів, діяльність політичних інститутів та механізми реалізації громадянських прав і свобод; розвиток умінь аналізувати політичні процеси та явища, критично оцінювати політичну інформацію, визначати причинно-наслідкові зв'язки суспільно-політичних подій, формувати й аргументовано відстоювати власну політичну та громадянську позицію; виховання демократичних цінностей, політичної культури, громадянської свідомості, толерантності, соціальної відповідальності та готовності до свідомої участі в суспільному й політичному житті України.

У процесі вивчення навчальної дисципліни «Політологія» у здобувачів вищої освіти формуються наступні компетентності:

РН 1. Здатність реалізовувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина.

РН 2. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо, брати участь у суспільному житті й усвідомлювати значення громадянської активності.

РН 3. Здатність до критичного мислення, аналізу та оцінювання суспільно-політичних процесів і явищ, політичної інформації та діяльності політичних інститутів.

РН 4. Здатність формувати й аргументовано відстоювати власну громадянську позицію, вести конструктивний діалог і поважати альтернативні погляди.

РН 5. Здатність знаходити, аналізувати та критично оцінювати інформацію з різних джерел, розрізняти факти, судження й маніпулятивні повідомлення в інформаційному просторі.

РН 6. Здатність усвідомлювати суспільні цінності, поважати права людини, культурне розмаїття та принципи демократичної взаємодії.

РН 7. Здатність до міжособистісної взаємодії, співпраці та конструктивного розв'язання суперечностей у процесі суспільної комунікації.

Окрім цього передбачено формування соціальних навичок та компетентностей сталого розвитку. Зокрема: самопрезентація в новому колективі, здатність керувати емоціями, уміння реагувати на критику, творче мислення, робота в команді, знання професійної етики, міжособистісне спілкування, відповідальність (soft skills); системне мислення, компетентність випередження, нормативна компетентність, компетентність співпраці, компетентність самоусвідомлення, компетентність критичного мислення (greencomp).

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			**усього**	у тому числі		
		лекції	практичні	самостійна робота		лекції	практичні	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Політика і суспільство								
Тема 1. Предмет і методи політології.	10	2	2	6	10		2	8
Тема 2. Історія світової і української політичної думки.	12	2	2	8	12	2		10
Тема 3. Політична думка XX століття.	12	2	2	8	12			12
Тема 4. Політика і влада як суспільні явища.	11	2	2	7	11			11
Разом за змістовим модулем 1	**45**	**8**	**8**	**29**	**45**	**2**	**2**	**41**
Змістовий модуль 2. Політика і держава								

Тема 1. Держава як основний інститут політичної системи.	8		2	6	8			8
Тема 2. Політична свідомість і політична культура. Політичне лідерство та політичні еліти.	8	2		6	8	2		6
Тема 3. Міжнародні відносини та зовнішня політика держави. Україна у світовій спільноті.	10	2	2	6	10			10
Тема 4. Нація як суб'єкт політики.	10	2	2	6	10		2	8
Тема 5. Глобальні проблеми людства.	9		2	7	9			9
Разом за змістовим модулем 2	**45**	**6**	**8**	**31**	**45**	**2**	**2**	**41**
Усього годин	**90**	**14**	**16**	**60**	**90**	**4**	**4**	**82**

5. Теми семінарських занять

№ з.п.	Тема	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Тема 1. Предмет і методи політології.	2	2
2.	Тема 2. Історія світової і української політичної думки.	2	-
3.	Тема 3. Політична думка XX століття.	2	-
4.	Тема 4. Політика і влада як суспільні явища.	2	-
5.	Тема 1. Держава як основний інститут політичної системи.	2	-
6.	Тема 3. Міжнародні відносини та зовнішня політика держави. Україна у світовій спільноті.	2	-
7.	Тема 4. Нація як суб'єкт політики.	2	2
8.	Тема 5. Глобальні проблеми людства.	2	-

6. Очікувані результати навчання

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН 1. Знати основні поняття, категорії та закономірності розвитку політичної науки, розуміти сутність політики, політичної влади, держави та політичних інститутів.

РН 2. Розуміти особливості функціонування політичних систем і режимів, діяльності органів державної влади, політичних партій та інститутів громадянського суспільства.

РН 3. Аналізувати суспільно-політичні процеси та явища, визначати їхні причини, основні тенденції й можливі наслідки.

РН 4. Критично оцінювати політичну інформацію, розрізняти факти, судження та маніпулятивні повідомлення, використовувати надійні джерела для формування обґрунтованих висновків.

РН 5. Аргументовано висловлювати й обстоювати власну громадянську позицію, брати участь у конструктивному обговоренні суспільно-політичних питань, поважаючи альтернативні погляди.

РН 6. Розуміти значення демократичних цінностей, прав і свобод людини, верховенства права та громадянської відповідальності для розвитку суспільства й держави.

РН 7. Усвідомлювати форми та механізми участі громадян у політичному житті, розуміти значення громадянської активності й діяльності інститутів громадянського суспільства.
РН 8. Застосовувати набуті знання для аналізу актуальних політичних ситуацій, оцінювання суспільних проблем і визначення можливих шляхів їх конструктивного розв'язання.

7. Види навчальних занять

Видами навчальних занять при вивченні дисципліни є лекції (Л), практичні заняття (ПЗ), самостійна робота (СР).

8. Методи навчання

Словесні (лекція, бесіда, дискусія, дебати); наочні (схеми, таблиці, інфографіка, мультимедійні презентації); практичні (аналіз політичних документів, статистичних даних, суспільно-політичних ситуацій і кейсів); інтерактивні (рольові ігри, моделювання політичних ситуацій, дебати); дослідницькі та проєктні (аналіз політичних процесів, підготовка аналітичних матеріалів і проєктів); цифрові (використання онлайн-платформ, опитувань та інструментів штучного інтелекту для пошуку й аналізу інформації з перевіркою достовірності джерел).

9. Засоби, форми та критерії оцінювання

9.1 Засоби оцінювання

Усні (індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда), письмові (самостійна робота, тести, практичні завдання, розрахункові завдання, навчальні проекти), комп'ютерні (презентації доповідей, виконання завдань у системі Moodle), індивідуальні завдання самоконтроль, самоаналіз.

9.2 Форми та критерії оцінювання

В освітньому процесі Університету використовуються такі види контролю: поточний, семестровий (підсумковий) та підсумкова атестація здобувачів вищої освіти. Оцінювання здобувачів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою.

Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку рівня засвоєння здобувачів освіти навчального матеріалу. Форма проведення поточного контролю визначаються з урахуванням змісту накопичувальної системи оцінювання.

ЗАЛІК

У межах поточного контролю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів, якщо форма семестрового контролю – залік/диференційований залік.

Наприклад, за ЗМ 1 здобувач може отримати максимальну кількість балів – 50 бали. З них: 32 бали отримано на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях (8+8+8+8) та 18 балів за виконання МКР, яка передбачає перевірку засвоєних знань (теми лекційних, семінарських) занять та самостійна робота з усіх тем ЗМ 1.

Приклад розподілу балів:

Змістовий модуль 1 (50 бали)					Змістовий модуль 2 (50 бали)					**Загальна сума балів (підсумкова оцінка)**
СЗ 1 (Т1)	СЗ 2 (Т2)	СЗ 3 (Т3)	СЗ 4 (Т4)	**МК/СР1 (Т1-Т4)**	СЗ 1 (Т1)	СЗ 2 (Т3)	СЗ 3 (Т4)	СЗ 4 (Т5)	**МК/СР2 (Т1-Т5)**	
8	8	8	8	**18**	8	8	8	8	**18**	**100**

СЗ 1, СЗ 2 … - семінарське заняття, Т 1, Т 2,… - теми змістових модулів;

МК 1, МК 2 – модульні контрольні, СР – самостійна робота.

Критерії оцінювання знань на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях

Високий рівень **8-7 балів**	Здобувач володіє не лише базовими знаннями, а й розуміє взаємозв'язки між різними темами, може аналізувати, синтезувати та оцінювати інформацію. Усі аудиторні завдання виконані бездоганно, без помилок. Здобувач здатен застосовувати знання у нестандартних ситуаціях, знаходити та презентувати власні рішення.
Достатній рівень **6-5 балів**	Здобувач демонструє хороше засвоєння матеріалу, але з деякими незначними недоліками. Добре засвоїв основний матеріал, проте його знання можуть бути недостатньо глибокими. Можливі незначні неточності в термінології або формулюваннях. Практичні/лабораторні завдання виконано правильно, але є незначні помилки.
Середній рівень **4-3 бали**	На цьому рівні здобувач володіє матеріалом на мінімально достатньому рівні. Його знання є базовими, без глибини. Засвоїв лише основні поняття і факти. Матеріал є фрагментарним, а розуміння – поверховим. Практичні/лабораторні завдання виконані лише частково або з суттєвими помилками. Здобувач відчуває труднощі з практичним застосуванням знань.
Низький рівень **2-1 бали**	Здобувач володіє лише окремими елементами матеріалу. Його відповіді є неповними та неточними. Завдання виконані не повністю або не виконані взагалі. Відсутні практичні уміння.
Незадовільний рівень **0 балів**	На цьому рівні здобувач не засвоїв матеріал і не виконав жодних вимог освітнього компонента. Відсутність будь-яких знань із дисципліни. Здобувач не може назвати основні поняття чи терміни. Всі завдання, включно з практичними та лабораторними, не виконані.

Критерії оцінювання МКР/СР

Самостійна робота оцінюється під час написання МКР та виконання індивідуального завдання.

Високий рівень **18-16 балів**	Усі завдання виконано якісно, з використанням додаткових джерел та творчим підходом. У роботах присутні власні висновки та аргументована позиція.
Достатній рівень **15-13**	Робота виконана в основному правильно, що свідчить про належний рівень засвоєння матеріалу. Окремі неточності не впливають суттєво на загальний результат, однак вимагають подальшого доопрацювання.
Середній рівень **12-9 балів**	Робота виконана частково, із запізненням або неточностями. У ній відсутній аналіз, лише констатація фактів.
Низький рівень **8-4 балів**	Робота не виконана або формальна.

Незадовільний рівень **0 балів**	Робота не виконана взагалі.

10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

Засоби навчання	Навчальний процес потребує наступних засобів навчання: – Комп'ютер з відеопроектором та переносним екраном. – Презентаційний мультимедійний матеріал. – Тексти лекцій. – Роздатковий ілюстративний матеріал. – Методичні рекомендації для підготовки до практичних занять. – Завдання для проведення поточного контролю. – Завдання для проведення підсумкового контролю. – Питання підсумкового контролю.
Інформаційне навчально-методичне забезпечення	**Рекомендовані література та джерела інформації** **Основна** 1. Бульбенюк С. С., Довганик Н. М., Зайцева З. І. та ін. *Практична політологія* : навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2022. 302 с. 2. Іванова Н. Ю., Смолянюк В. Ф. *Політологія* : навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2021. 473 с. 3. Требін М. П. *Соціально-політичні студії* : навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2021. 544 с. 4. Лісовський П. М., Лісовська Ю. П. *Політологія* : навч. посібник. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2021. 228 с. 5. Юрій М. Ф. *Основи політології* : навч. посібник. Київ : Кондор, 2022. 240 с. 6. Тетарчук І. В., Дяків Т. О. *Політологія для підготовки до іспитів* : навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 160 с. **Додаткова** 1. Правова і політична культура українського соціуму за умов модернізації політико-правового життя : монографія / О. О. Безрук, Л. М. Герасіна, М. П. Требін та ін. Харків : Право, 2021. 376 с. 2. Політична система України в умовах воєнного стану : наукова доповідь / за ред. О. О. Рафальського ; Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2023. 180 с. 3. Українське суспільство в умовах війни: політичний та соціокультурний виміри : зб. наук. праць / Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ, 2022. 248 с. 4. Caramani, D. (Ed.). (2023). Comparative Politics (6th ed.). Oxford University Press. 5. Gherghina, S., Pilet, J.-B., & Suiter, J. (2025). Practices of Democracy: An Introduction. SAGE Publications. **Інформаційні ресурси** 1. Закон України «Про політичні партії в Україні». http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2365-14 2. Закон України «Про громадські обєднання». http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4572-17

	3. Сайт Верховної Ради України http://zakon1.rada.gov.ua 4. Реєстр політичних партій http://www.minjust.gov.ua/parties 5. Бібліотеки та інформаційні центри України http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html 6. Електронні бібліотеки. http://www.nbuv.gov.ua/portal/books.html 7. *ЕНК розміщений в системі дистанційного навчання Moodle* http://pdatu.net.ua/course/view.php?id=3376 **Платформи для вдосконалення навичок і саморозвитку:** 1. Електронні навчальні онлайн-курси на платформі https://prometheus.org.ua. 2. Електронні навчальні онлайн-курси на платформі https://www.coursera.org/. 3. Електронні навчальні онлайн-курси на платформі https://www.futurelearn.com/courses. 4. Платформи для вдосконалення навичок і саморозвитку https://mon.gov.ua/news/platformi-dlya-vdoskonalennya-navichok-isamorozvitku. 5. НМЦ вищої та фахової передвищої освіти. Платформа МООС – Масові відкриті онлайн-курси. https://nmc-vfpo.com, https://kursik.com.ua.

10. Ресурсне забезпечення освітнього компонента	
Засоби навчання	– Мультимедійна лекційна аудиторія, мультимедійний проєктор; – Ноутбук або персональний комп'ютер, мережа Інтернет; – Роздатковий ілюстративний матеріал; – Презентаційний матеріал; – Навчально-методичні матеріали; – Середовище MOODLE http://pdatu.net.ua/course/view.php?id=3376, інші форми онлайн-комунікації.
Інформаційне навчально-методичне забезпечення	**Рекомендовані література та джерела інформації** **Основна** 5. Бульбенюк С. С., Довганик Н. М., Зайцева З. І. та ін. *Практична політологія* : навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2022. 302 с. 6. Іванова Н. Ю., Смолянюк В. Ф. *Політологія* : навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2021. 473 с. 7. Требін М. П. *Соціально-політичні студії* : навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2021. 544 с. 8. Лісовський П. М., Лісовська Ю. П. *Політологія* : навч. посібник. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2021. 228 с. 5. Юрій М. Ф. *Основи політології* : навч. посібник. Київ : Кондор, 2022. 240 с. 6. Тетарчук І. В., Дяків Т. О. *Політологія для підготовки до іспитів* : навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 160 с. **Додаткова** 6. Правова і політична культура українського соціуму за умов модернізації політико-правового життя : монографія / О. О. Безрук, Л. М. Герасіна, М. П. Требін та ін. Харків : Право, 2021. 376 с. 7. Політична система України в умовах воєнного стану : наукова доповідь / за ред. О. О. Рафальського ; Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2023. 180 с. 8. Українське суспільство в умовах війни: політичний та соціокультурний виміри : зб. наук. праць / Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ, 2022. 248 с. 9. Caramani, D. (Ed.). (2023). Comparative Politics (6th ed.). Oxford University Press. 10. Gherghina, S., Pilet, J.-B., & Suiter, J. (2025). Practices of Democracy: An Introduction. SAGE Publications. **Інформаційні ресурси** 8. Закон України «Про політичні партії в Україні». http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2365-14 9. Закон України «Про громадські обєднання». http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4572-17 10. Сайт Верховної Ради України http://zakon1.rada.gov.ua 11. Реєстр політичних партій http://www.minjust.gov.ua/parties

	12. Бібліотеки та інформаційні центри України http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html 13. Електронні бібліотеки. http://www.nbuv.gov.ua/portal/books.html 14. *ЕНК розміщений в системі дистанційного навчання Moodle* http://pdatu.net.ua/course/view.php?id=3376 **Платформи для вдосконалення навичок і саморозвитку:** 6. Електронні навчальні онлайн-курси на платформі https://prometheus.org.ua. 7. Електронні навчальні онлайн-курси на платформі https://www.coursera.org/. 8. Електронні навчальні онлайн-курси на платформі https://www.futurelearn.com/courses. 9. Платформи для вдосконалення навичок і саморозвитку https://mon.gov.ua/news/platformi-dlya-vdoskonalennya-navichok-isamorozvitku. 10. НМЦ вищої та фахової передвищої освіти. Платформа МООС – Масові відкриті онлайн-курси. https://nmc-vfpo.com, https://kursik.com.ua.